ESPOON KÄRÄJÄOIKEUS **13.2.2018**
Laamanni

HE 180/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi; lakivaliokunnan kokous 14.2.2018

Yleistä

Esityksen tavoitteena on koota yhteen tieliikenteessä käyttäytymistä koskeva lainsäädäntö, poistaa nykyistä lainsäädäntöä rasittavia tulkinnanvaraisuuksia ja puutteellisuuksia sekä saattaa lainsäädäntö johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi. Tämä tavoite on kannatettava.

Ehdotus on laaja ja siinä ehdotetaan muutettavaksi tieliikenteen seuraamusjärjestelmää merkittävällä tavalla. Käräjäoikeudessa tehtävän lainkäyttötyön näkökulmasta esityksellä ei kuitenkaan ole kovin merkittäviä vaikutuksia, koska nykyisinkin vain vähäinen osa liikennevirhemaksun piiriin säädettäviksi ehdotettavista rikkomuksista käsitellään käräjäoikeudessa. Poliisin ja hallinto-oikeuksien toimintaan ehdotuksella on laajemmat vaikutukset.

Seuraamusjärjestelmä

Liikennerikkomukset ovat nykyisin rikoksina rangaistavia. Lakiehdotuksen mukaan liikennerikkomuksista määrättäisiin hallinnollinen liikennevirhemaksu ja muutoksenhaku tapahtuisi hallinto-oikeuteen. Käräjäoikeus pitää ehdotettua muutosta hyväksyttävänä.

Ajoneuvokohtaisen liikennevirhemaksun (161 ja 176 §) määräämisessä ehdotetaan sovellettavaksi menettelyä, jossa ajoneuvon omistajalle, haltijalle, tilapäiselle käyttäjälle ja käyttövastaavalle voidaan määrätä maksu pelkästään ajoneuvon tunnistamisen perusteella. Em. henkilö olisi kuitenkin vastuusta vapaa, jos hän saattaa todennäköiseksi, että hän ei ole tehnyt liikennerikkomusta tai että virhemaksun määräämiselle ei ole ollut edellytyksiä. Ehdotuksen 161 §:ssä ehdotetun sääntelyn mukaan ajoneuvokohtaisen liikennevirhemaksun piiriin tulisivat liikennerikkomukset hyvin laajasti alkaen punaisen liikennevalon noudattamatta jättämisestä.

Tältä osin esitys on merkittävä muutos nykytilaan, jossa vaatimuksen esittäjän on esitettävä riittävä näyttö rikkomuksen tapahtumisen lisäksi myös siitä, kuka rikkomukseen on syyllistynyt. Nykyisessä rikosoikeudenkäyntimenettelyssä noudatettavien todistustaakkasäännösten soveltajalle ajatus käännetystä todistustaakasta nyt ehdotetussa laajuudessa tuntuu vieraalta. Käsitykseni mukaan ne liikennerikkomukset, joista liikennevirhemaksu voidaan määrätä ajoneuvon kuljettajaa tunnistamatta, tulisi rajata vain vähäisimpiin liikennerikkomuksiin.

Toistuvasti liikennerikkomukseen syyllistynyt henkilö voidaan esitetyn ajokorttilain 65 §:ssä tarkemmin säädetyin tavoin määrätä ajokieltoon. Tärkeätä on, että ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu voi olla ajokieltoon määräämisen perusteena vain silloin, kun kuljettaja on tunnistettu, ja näin lakiluonnos onkin kirjoitettu. Ajokiellon määräämisestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Sakkomenettelyn käytön laajentamiseen liittyvä lainmuutos, jolla ajokiellon määrääminen muutoinkin siirretään kokonaan poliisille, ja muutoksenhaku poliisin päätökseen tapahtuu hallinto-oikeuteen, tulee voimaan 1.6.2019. Tämän vuoksi on johdonmukaista, että ajokiellon määrää poliisi ja muutoksenhaku tapahtuu hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhaku

Kun liikennevirhemaksu on luonteeltaan hallinnollinen maksu, ovat hallintolain mukainen oikaisuvaatimus ja sen jälkeen muutoksenhaku hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen luontevat valitustiet.

Jokaisella on mahdollisuus tehdä hänelle määrätystä liikennevirhemaksusta oikaisuvaatimus hallintolain mukaisesti. Oikaisuvaatimuksen käsittelystä ei peritä maksua. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitusta koskeva oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa, jota ei kuitenkaan peritä, jos valitus hyväksytään. Nykyisin rikesakkoasian käsittelystä käräjäoikeudessa ei peritä oikeudenkäyntimaksua. Valituksesta perittävä maksulla voi arvioida olevan kahdenlaisia vaikutuksia; toisaalta se voi hillitä perusteettomien valitusten tekemistä, mutta toisaalta se voi myös estää valituksen tekemisen sellaisessakin tapauksessa, jossa maksu on määrätty virheellisesti. Nykytilaan verrattuna oikaisuvaatimuksen jälkeisen valitusmenettelyn maksullisuuden voi arvioida aiheuttavan oikeusturvan heikkenemistä.

Laamanni Olli Saunanoja